

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvu Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrstno. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništvu UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani registrirana zadruga z omejeno zavezo

Poštni ček. rač. št. 10.761 Telefon št. 312

Vabilo

na

XX. REDNI OBČNI ZBOR

ki bo

v nedeljo, dne 8. aprila 1923 ob 10. uri v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.*

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
2. Čitanje revizijskega zapisnika Zveze slov. zadrug v Ljubljani z dne 28. aprila 1922.
3. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1922.
4. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
5. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
6. Volitev upravnega sveta za dobo treh let.
7. Volitev nadzorstva za dobo enega leta.

Upravni svet.

* Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se sklicuje s tem pol ure pozneje drugi občni zbor v istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki je po § 31. združnih pravil sklepčen ob vsakem številu združnikov.

Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

ima svoj

REDNI OBČNI ZBOR*

dne 7. aprila 1923 ob 4 uri popoldne v prostorih Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Čitanje revizijskega zapisnika.
2. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
3. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku 1. 1922.
4. Poročilo nadzorstva o račun. zaključku in poslovanju upravnega sveta.
5. Predlog upravnega sveta o pokritju izgube.
6. Volitev upravnega sveta.
7. Volitev nadzorstva.

Upravni svet.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši po členu 31. zadr. pr. pozneje na istem prostoru in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu združnikov.

LISTEK.

DR. STANE RAPE:

Podmladek „Rdečega križa“.

(Nadaljevanje).

Pa dalje! Igra za zdravje!

Pravzaprav je bila ob ustanovitvi društva »igra« njegov bistven del in prav zaradi nje je bila izprožena že marsikatera puščica na »P. R. K.« in njega propagatorje. Dočim je prva zgoraj omenjena točka intenzivnejšega pomena za vzgojo in je bila povdarjena v spominu na »dobre stare čase«, ki so sanje doživete in preživete generacije, se mi pa zdi druga točka brez vsakega »raison d'être«, vsaj za naš jugoslovanski narod. Evo čemu!

Da imitiramo otrokovo najljubše opravilo — igro — sestavimo kup moralizirajočih izrekov, stisnemo jih v bolj ali manj posrečeno enoto in jih serviramo pod ponarejeno zastavo mladini: češ: **evo ti igre, ki si jo vedno tako želiš, posluži se in zabavaj se!** In če sedaj otrok po trenutnem entuziazmu zapazi prevvaro in se odvrne od surrogata, ki smo mu ga nudili, ali se pa celo posluži v samoobrambi laži in prevare, ker se želi izogniti neprijetnosti z javnim odporom, pa se

Prosvetni režim na Hrvaškem.

Po nesreči ali po nepoučenosti nekaterih gospodov v sedajni vladi mora vse zavedno in v UJU organizirano hrvaško učiteljstvo trpeti šikane, premeščanja, upokojitve itd., kakor jih morda nismo bili vajeni niti pod Šusteršičevo vlado pred vojno.

Živimo na višku volilne borbe! Strankarski vrtnec obkroža tudi naše stanovske vrste. Do letos nismo bili vajeni takih načinov, vzrokov in posledic volilnih borb, kajti Slovenci smo imeli do razsula pravzaprav le dve pravi politični fronti, danes pa je kaos tak, da se že malokdo spozna v njem. V tem kaosu je dobil prosvetno krnilo na Hrvaškem v roke prof. dr. Bosanac, ki si je izbral za svetovalec zagrizene Frankovce, Radičevce itd. Že leta 1920. je bil on med ustanovitelji početniškega učiteljskega tečaja, ki je bil sicer sam na sebi zelo nedolžen, a je imel prikrit namen pridobiti čimveč učiteljskega za boj proti Beogradu, za samostojno Hrvaško in proti takrat se snujočem UJU ter ustavni borbi. Potom učiteljstva so si hoteli gospodje pridobiti tudi narod. Da se jim je to posrečilo, smo videli pri zadnjih državnih volitvah na Hrvaškem, pa tudi pri snujočem se UJU.

Zaradi kratkovidnosti ministrov je prišel za poverjenika prosvete v Zagreb dr. Bosanac. Prišedši na toli odgovorno mesto je takoj začel, zvest svojim principom, boj proti onemu učiteljstvu, ki ni mislil njegovih svetovalec in ki je prepričano, da bo Hrvaška močna samo v ujedineni domovini, sama bo pa prepričana vedno le volji in izkoriščanju sovražnih sosedov. Pod njegovim režimom prihajajo do veljave in v prve vrste vsi narodni nasprotniki, obsojeni od naroda, kaznovani celo sodnijsko. Sedaj se pa vračajo na svoja stara mesta.

Bivši julijanski madžarski učitelji, celo pravi Madžari, vsi Frankovci, Radičevci, blokaši in zajedničari, ki so bili že pred davnim časom na podlagi preiskav premeščeni, odstavljani in vpokojeni, se sedaj vračajo na svoja stara mesta.

Vsi oni pa, ki stoje že desetletja v srednjih vrstah neprestane borbe s Frankovci; vsi oni, ki so bili že leta 1908. od Zemuna do Reke v času aneksijske krize, v času Rauchovega režima in veleizdajškega procesa preganjanja; vsi oni, ki so se valjali v začetku vojne do madžarskih ječah, in ki so kasneje morali brez vojaške izobrazbe oditi takoj kot »p. v.« na fronto, vsi ti morajo svoja mesta odstopati elementom, ki so leta 1908. ustanavljali legije za obrambo avstro-ogrskih mej proti Srbiji. To so oni, ki danes, favorizirani od dr. Bosanaca obiskujejo vas za vasjo in agitirajo in organizirajo Radičeve tolpe za dosego »čudotvorne, človeške, miroljubne, samostojne, hrvaške kmečke Radičeve republike«.

Vsem onim učiteljem, ki so že itak uživali pred vojno po milosti Madžarov najboljša mesta, da je bil z njimi prenapolnjen Zagreb in na katerih mestih sede še dandanes — medtem ko je državotvorno učiteljstvo organizirano v UJU, kot branilci ujedinenja, še dandanes zametajo po slabih luknjah, oddaljenih vaseh itd. — je objubil dr. Bosanac: »Krivci će biti kažnjeni!«

Šef prosvetnega oddelka dr. Bosanac jih je vzel v zaščito, on favorizira in protežira vse one, ki bi po odloku glavnega prosvetnega sveta ne mogli dalje biti niti v državni službi in se jim ne bi smelo poveriti izobrazbe narodne mladine, kjer jim je protidržavno delo načelo.

Danes, v svobodni in lastni državi, daje državni funkcionar zadoščenje vsem avstrijskim, ogrskim, Rauchovim in drugim petolizcem a mozeg jugoslovanskih borcev je preganjan in razpršen po slavenskih in liških vaseh in izročen na milo voljo vsem divjim strastem Radičevih republikanskih zasleplencev.

Z imenovanjem dr. Bosanaca za prosvetnega šefa je vlada neodpustljivo grešila, kajti posledica takega imenovanja se ne bo pokazala samo 18. marca, ampak se bo njega posledica občutila med učiteljstvom in narodom še dolgo vrsto let.

Nemogoče je, da bi delo dr. Bosanaca koristilo radikalom, zato tako imenovanje ne more biti v radikalskem smislu, zato

Prišli smo že tako daleč, da vemo, da je za dojenčke in male otroke najprikladnejša igra tista, ki si jo sam zamisli v svoji fantaziji in, da so tiste igračke najboljše, ki si jih ustvarja sam, če pa nam je pomoči otrokom pri razvijanju moralne platij njegove duše se pa poslužujemo izkušnjostvoma baš nasprotnih pripomočkov.

Trdijo, da se je »igra za zdravje« obnesla povsod, le mi se je branimo. Morda!? Drznil bi si potem citirati besede iz Poljančevega članka:

»Imamo jih naše gore prave liste, ter se ponašamo z njimi«. Imamo še deco, ki je prirodna, imamo deco, ki še ni zapadla peterim »egiptovskim nadlogam«: izpodbijanju avtoritete, ker priznava najvišjo moč prirodnega razvoja tudi v vzgajanju, strastni mržnji ljudi med seboj, ker ljubi socialne igre in išče če le mogoče družbe, odporu proti delu, ker se trudi kljub temu, da instinktivno čuti, da je odrasli po večini ne razumejo, k izvrševanju predpisanih nalog, nezmerni želji po zabavi, ker išče za se utehe, vsaj v veliki večini, v nedolžnih mladinskih igrah, ki niso bne za časa mladih dni stare današnje generacije, prav nič nedolžnejše, in sirovemu materijalizmu, ki ga, če hočemo biti nepristrani, naša mladina še niti ne pozna! Ta deca je naš ponos in naša dika, zato je ne skušajmo zavleči v mlakuže vsakdanjega življenja, za njo pri nas ni treba toliko poboljševalnih kot preventivnih ukrepov.

bi ta greh moral biti takoj odpravljen. Protežiranje Frankovcev in izročitev prosvetne oblasti v roke onemu, ki dela proti našim državnim interesom, je izdajstvo nad pravico, za katero so odgovorni oni, ki so storili to izdajstvo. Nadaljno toleriranje dr. Bosanaca in njegovega režima znači podpirati protidržavne ideje in namene.

Glavni odbor UJU v Beogradu je 20. dr. m. radi tega zaprosil za avdijenco pri ministru prosvete g. Miši Trifunoviću, ki je deputacijo tudi sprejel. Člani Glavnega odbora UJU so ministru objasnili podrobnosti o šikanah in trpljenju, kateremu je izpostavljeno hrvaško učiteljstvo, ki se je navdušeno jugoslovanske misli in ideje borilo že desetletja za jugoslovansko ujedinjeno državo.

Minister Miša Trifunović je pazljivo poslušal izvajanja, na koncu pa je izjavil, da se od njegove strani ni ničesar ukrenilo, kar bi dalo povod takemu postopanju na Hrvaškem, še manj pa, da bi se preganjalo državi vdano učiteljstvo. Objubil je zahtevati od dr. Bosanaca takoj natančno poročilo o vseh premestitvah in preganjanjih. Omenil je, da je z imenovanjem dr. Bosanaca za poverjenika prosvete hotel edino ublažiti kolikor mogoče sovraštvo Hrvatov proti Beogradu.

Dr. Bosanac je bil pozvan od ministra prosvete na odgovor. Toda vkljub temu je prav v zadnjem času napravil novo nasilje nad člani našega Udruženja: z uradnim aktom preganja in zaslišuje naše člane, ker hoče izslediti pisca »Narodne Prosvete« o hrvatskih razmerah.

Kako slaba sredstva si je izbral dr. Bosanac, bi mu lahko povedalo slovensko učiteljstvo, ki ima v zgodovini za sabo podobno celo dobo nasilja, ki ga pa le ni zlomilo.

Tudi v tem slučaju naj bo prepričan dr. Bosanac da bo konečna zmagovalka ideja našega Udruženja, ki jo nosimo na čelu našega programa, katere zmaga bo tudi zmaga hrvaškega učiteljstva, ki bide danes boj proti režimu dr. Bosanaca in na katerega strani so tudi polne naše simpatije.

Teh zadnjih pa jaz ne najdem v »Igrl«, ki bo po mojem skromnem a zato nič manj trdnem prepričanju, preje zanesla egiptovske nadloge med našo deco, ker jo bo neprestano na nje opozarjala, kot pa jih odpravila, odnosno preprečila. Že zelo, zelo stara je namreč resnica, da ni priporočljivo ponavljati vedno in vedno tega, česar ne želimo, da se zasedra v nas!

Ako tedaj »igra« med našo deco ne najde odmeva, potem moremo biti le ponosni na to deco, ker nam je ona najboljši dokaz, da še nismo zašli s prave poti prirodnega razvoja k umetnemu skrpučanju poboljševalnih vzgojnih sistemov. Čuvajmo to prednost in ne skušajmo s pogrešnimi nastopi spravljati v nevarnost onega kar dosedaj še ni dihlo otrovanega zraka »hipercivilizacije«.

Dosedaj smo ocenili oba temeljna stavka, ki jih zagovarja dr. L. Poljanec in prišli do zaključka, da s te plati ne moremo priznati »P. R. K.« iniciatorne sile, prestopimo tedaj še k nasprotni plati, ki nam bo morda v drugi luči pokazala tudi povsem drugačno lice.

Takoj začetkoma sem mimogrede omenil, da sem čutil nekak odpor pri tretiranju nalog in delovanja »P. R. K.« in, da sem bil dalj časa sam na nejasnem, kako bi bilo možno zadovoljiti vodstvo podmiadka, kakor tudi mladino, ki ji je društvo namenjeno. (Dalje prih.)

Ob enajsti uri.

Znana je basen o treh nespametnih bratih, ki so podedovanega osla brez počitka priganjali k težkemu delu, a hrane mu niso privoščili. Češ, saj bo jutri, ozir. je včeraj žrl, danes pa naj dela, tako da je ubog dolgouh tretji dan v službi najmlajšega brata žalostno povimil od truda in glada.

Ne bo težko uganiti, kaj hočem povedati s to basnijo, kajti že vrabci na strehi čivkajo in se posmehujejo — državnemu nameščencu — le bratje, to se pravi naša vlada ali bolje povedano vlade so ali slepe ali pa iz posebnih vzrokov ignorirajo vprašanje ki ni več zadeva samo neposredno prizadetega stanu, ampak sega že tako globoko, da bo jelo kmalu majati stebre države.

Sram me je spuščati se v podrobnosti naše bede, sram radi mojega poklica kot učitelj, sram radi celega stanu, sram pa tudi radi države, katere avtoriteta gine hkrati z našim osebnim in stanovskim ugledom. Bil bi pa tudi klic vpilajočega v puščavi, kakor so vse resolucije in zahteve, ki smo jih stavili radi nas samih. Opozoriti pa mi je na pogubne posledice, ki sledijo materijalnemu propadu uradništva in ki jih bo moral nositi ves narod vsa država, namreč da peša kolesje državnega aparata in grozi zastati docela.

Delo postaja vedno težje. To čutimo posebno mi učitelji, od katerih se zahteva, da naj bi bil vzor v vsakem pogledu, da bi naj vzgajali že z našo osebnostjo, svojim nastopom in svojo lično zunanostjo. Toda naše oguljene, ponošene in raztrgane obleke naravnost zanikajo to, kar bi radi dosegli s svojo besedo. Na nas se sedaj očituje vsa ironija pregovora, da obleka dela človeka, zakaj deca ne povprašuje za pravimi vzroki, ampak sodi to in se ravna po tem, kar neposredno vidi in doma sliši.

Zajedno z našim ugledom pojemajo učni in vzgojni uspehi, ker vsled pomanjkanja in mučnih skrbi, ki silijo povsod le želodec v ospredje, nedostaje moči, da bi premagali te ovire pri svojem delu in da bi kljubovali nezasuženemu zapostavljanju in zasmehovanju.

Razmere nas silijo k pasivni resistenci, pasivni v dvojnem pomenu besede, ker je vsled svojega idealizma nismo sposobni izvajati namenoma in radevolje. Posledice se sicer ne bodo pokazali hitro, zato pa bodo tembolj usodne. Vlada naj se zave, da bi je podaljšati ali celo rešiti življenja in da je v naših rokah bodočnost naroda in države.

Izpačetovati pa se moramo tudi mi sami in sicer vsi javni nameščenci ter iskati rešitve v lastni moči. Le krepka stanovska organizacija z odločnimi in ne-sebičnimi voditelji nam more priboriti človeku dostojen gmotni položaj. Velik greh in grda nekolegijalnost je, ako nekateri ki jih je Fortuna na kakoršenkoli način osvobodila skrbi za vsakdanji kruh gledajo neorganizirani naš boj za obstanek, ki je končno tudi njim v prid. Zanašati se na politične stranke je prazna nada. Ob volitvah imajo sicer polna usta obljub, ki jih pa v skupščini kaj hitro pozabijo in naše interese izigravajo v svojo strankarsko korist.

Naposled se dotaknem še neke kočljive zadeve, ki bi se ji najrajši izognil, pa ne morem, ker tudi njej velja naslov čianka. Tukaj pa vkljub protestom roko na srce in mea culpa! Da se ne upošteva naših zahtev, je nemalo krivo dejstvo, da mnogi izmed nas nastopajo, kakor da živimo v najslabjših razmerah. Ne manjka jih pri nobeni zabavi, gostilne so jih polne in Baha časte, kakor da ne bi vedeli kam z denarjem, a ljudstvo kaže potem na vse, češ, saj imajo še itak preveč. Gotovo smo zlasti v današnjih težkih časih potrebni razvedrila, vendar bodi žepu primerno in ne otežuj boja za izboljšanje našega položaja. Tako razpravljanje škoduje vsemu stanu, akoravno kreda in visoke številke datumata vznemirjajo neposredno le nje same.

Enajsta ura bije v glasen memento vladi, naj ne tira v obup in propast uradništva, naj se ne igra z usodo države, da si ne nakoplje odgovornosti za posledice. Mi sami pa končno spoznajmo, da le v slogi je moč in si ne mečimo sami polen pod noge.

Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu!

Uredba osrednje vlade o draginjskih dokladah.

Ministrski svet je sklenil v današnji seji na predlog ministra za finance in sporazumno s finančnim odborom narodne skupščine na podstavi člena 51. zakona o draginjskih dokladah državnih civilnih in vojaških uslužbencev, upokojenecv in upokojenek z dne 28. februarja 1922.* nastopne

Izpremembe in izpopolnitve v zakonu o draginjskih dokladah državnih civilnih in vojaških uslužbencev, upokojenecv in upokojenek z dne 28. februarja 1922.*

I. Člen 2. se izpreminja ter se glasi: »Glede na osebne doklade se dele službeni kraji na tri krajevne draginjske razrede in sicer: I. razred: Beograd, Zemun in Sušak. II. razred: mesta, III. razred: trgi in vasi.«

II. Člen 3. se izpreminja ter se glasi: »Glede na stanovanske doklade se dele službeni kraji na tri stanovanske razrede, in sicer: I. razred: Beograd in Sušak, II. razred: mesta, III. razred: trgi in vasi.«

III. Za členom 3. se dodaja nov člen 3. a, ki se glasi: »V krajinah, kjer ni razdelitev na mesta in trge, izvrši minister za finance to razdelitev zaradi čim pravilnejšega uporabljanja tega zakona sporazumno z ministrom za netranje posle.«*

Člen 21. Uslužbenci po členih 4., 5. in 13. tega zakona s službo v krajih določenih v členu 3., dobivajo stanovanske doklade po tej razpredelnici:

Letna plača	Stanarinski razred		
	I.	II.	III.
do 2999	8	4	2
od 3000 do 4999	10	5	2
od 5000 do 7499	16	9	5
od 7500	20	13	9

Člen 22. Upokojenici in upokojenke v krajih določenih v členu 3., dobivajo stanovansko doklado, in sicer:

Letna pokojnina	Stanarinski razred		
	I.	II.	III.
do 2999	8	7	5
od 3000 in več	7	6	4

IV. V členu 5. se razpredelnica, ki stoji za besedami: »po tej razpredelnici«, izpreminja ter se glasi:

Letna plača:	Krajevni draginjski razred		
	I.	II.	III.
do 2999	28.—	26.—	24.—
od 3000 do 4999	30.—	28.—	26.—
od 5000 do 7499	32.—	30.—	28.—
od 7500 do 8999	35.—	33.—	31.—
od 9000 navzgor	38.—	36.—	34.—

V. V členu 6. se razpredelnica, ki stoji za besedami: »po tej razpredelnici«, izpreminja ter se glasi:

Letna plača:	Krajevni draginjski razred		
	I.	II.	III.
18 —	17 —	17 —	

VI. Drugi odstavek člena 6.* se izpreminja ter se glasi: »Poleg tega dobivajo ti uslužbenci tudi rodbinske draginjske doklade po tem zakonu; toda skupna vsota osebnih in rodbinskih draginjskih doklad ne sme na mesec presežati, in sicer: v I. krajevnem draginjskem razredu 1300 Din; v II. krajevnem draginjskem razredu 1100 Din; v III. krajevnem draginjskem razredu 1000 Din.«

VII. Drugi odstavek člena 7.* se izpreminja ter se glasi: »Poleg tega dobivajo ti uslužbenci tudi rodbinske draginjske doklade po tem zakonu; toda skupna vsota osebnih in rodbinskih draginjskih doklad ne sme na mesec presežati, in sicer: v I. krajevnem draginjskem razredu 1200 Din; v II. krajevnem draginjskem razredu 1000 Din; v III. krajevnem draginjskem razredu 900 Din.«

VIII. Člen 8. se izpreminja ter se glasi: »Ukazni kontraktualni uradniki, istotako začasni uradniki ministrstva za gradbe, ki niso državljani naše kraljevine, dobivajo draginjske doklade po členu 5. tega zakona.«

IX. Prvi in drugi odstavek člena 13. se izpreminjata ter se glasita: »Častniki

* Uradni list pod št. 70 iz leta 1922., št. 22 iz l. 1923, in »Učit. Tov.«, št. 13, iz l. 1922.

** Razglašene v »Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 45, izdanih dne 27. februarja 1923.

* Glej Uradni list pod št. 121 iz leta 1922.

in vojaško-administrativni uradniki dobivajo draginjske doklade kakor civilni uradniki.«

X. Člen 17. se izpreminja ter se glasi: 1. Upokojenici in upokojenke vseh kategorij, naštetih v členih 4., 5. in 13., dobivajo po višini pokojnine osebne draginjske doklade brez ozira na to, ali jim je pokojnina odredjena v dinarjih ali kronah, in sicer:

	Krajevni draginjski razred		
	I.	II.	III.
z letno pokojnino do 2999 Din. ali K	13.—	12.—	11.—
z letno pokojnino 3000 in več	14.—	13.—	12.—

2. Upokojenici in upokoj. vseh kategorij, naštetih v členih 6. in 7., dobivajo osebne draginjske doklade brez ozira na višino pokojnine in brez ozira na to, ali jim je pokojnina odredjena v dinarjih ali kronah, in sicer: v I. krajevnem draginjskem razredu 11.— dinaev na dan; v II. krajevnem draginjskem razredu 10.— dinarjev na dan; v III. krajevnem draginjskem razredu 9.— dinarjev na dan.

XI. Člen 18. zakona o draginjskih dokladah se izpreminja ter se glasi: »Civilni in vojaški upokojenici in upokojenke, ki uživajo kot osebno pokojnino popolno plačo onega službenega mesta, s katerega so bili upokojeni, dobivajo draginjske doklade po členu 1. tega zakona kakor aktivni uslužbenci tega službenega mesta.

Program UJU.

(Temeljne smernice za razpravo.)*

(Referat g. Jovo P. Jovanovića, člana Glavnega Odbora UJU »Naloge učiteljske organizacije v ujedinjen domovini Srbov, Hrvatov in Slovencev«, podan na državni učiteljski skupščini v Sarajevu, l. 1922.)

SISTEM NARODNIH ŠOL.

Ko je na ta način razjasnjen najglavnejši pomen naše narodne šole, ki je izšel iz novih razmer in novega časa, je na vrsti drugo, ravno tako važno vprašanje, in to je: **ali je sedanji sistem narodnih šol tak, da more v polni meri odgovorjati vsem tem zahtevam, ali so morda potrebne kakšne reforme, in kakšne naloge odpadajo iz tega na učitelje narodnih šol.**

Šolska književnost in prosvetni tisk.

V naši šolski književnosti, v prosvetnih listih in časopisih se že od davnaj obravnavajo napake in nedostatki v sistemu naših narodnih šol in objavljajo se trditve dobrih poznavalcev narodne šole in narodnega življenja, da sistem naših narodnih šol radi svojih mnogih in velikih napak niti od daleč ne odgovarja potrebam narodnega življa, niti temu, kar se zahteva od šolanja moralne mladine v narodnih šolah, in kar je potrebno da nudi narodna šola in radi česar je nevdržno!

Nezadostno število šol in učiteljstva.

Prva napaka in nedostatek našega sedanjega šolskega sistema je ta, da v največjem delu naše nove države **niti približno ni dovolj narodnih šol in učiteljstva z ozirom na število šoli odrasle mladine.** Znana stvar je sicer, da postoji pri nas velik nedostatek pri narodnih šolah in učiteljstvu, toda mnogim je nepoznano, kako velik je ta primanjkljaj. To pomanjkanje pa je tako veliko, da vzbuja pri vsakem rodoljubu ne samo presenečenje ampak neverjetno začudenje. Po službenih podatkih je bilo v kragujevaškem okrožju, v mirni in ponosni Šumadiji, v okolici prestolnice prve obnovljene srbske države, v vseh prvih razredih osnovne šole vpisanih 3040 otrok, nevpisanih pa je ostalo 2329 otrok, ker ni šol in ne učiteljstva.

V beograjskem okrožju, v okolici prestolnice sedanje naše države, je vpisanih v vseh prvih razredih osnovne šole 2840 novih otrok, nevpisanih je ostalo pa radi nezadostnega števila šol in učiteljstva 2952. Ostalo je tedaj nevpisanih več kot pa iznese število vpisanih! Tako stanje vlada v kragujevaškem in beograjskem okrožju, še nepopolnejše je v drugih krajih. Po službenih podatkih je bilo v celi prejšnji Srbiji in Črni gori šoli doraslih novih otrok 224.974, od tega pa je bilo sprejetih v vse prve razrede osnovne šole 69.700 otrok, a nevpisanih je ostalo 155.274 otrok. To znači, da se šola komaj ena tretjina šoli dorasle mladine v osnovnih šolah, dve tretjini pa ostaneta nešolani, tedaj nepismeni! Tako stanje je nevdržno!

Nadaljevalno šolstvo za izobrazbo širših mas.

Tako velik nedostatek šol in učiteljstva je za osnovno izobrazbo narodne mladine velika škoda, toda je še drugo zlo, ki s prvim vred udruženo napravilja usodno zlo. To drugo zlo je nedostatek v sistemu narodnih šol. Ta obstoji v tem, da velik del našega naroda nima za nadaljno izobrazbo narodne mladine po obisku osnovne šole nikakih nadaljevalnih šol, v katerih bi mladina po svršenju osnovne šole utrdila prvo znanje, in bi v osnovni šoli pridobljeno znanje še razširila s potrebnim znanjem za poklic, katerega se misli v življenju oprijeti, ko doraste.

Ta napaka in nedostatek v sistemu naših narodnih šol sta opisana v službenem poročilu nekega našega starejšega šolskega nadzornika tako-le: »Žalostno je videti te nadarjene kmečke

To ne velja za one upokojenke, ki so se jim za pokojnino vštela tudi vojna leta in ki samo zaradi tega prejemaio popolno plačo službenega mesta s katerega so bili upokojeni, če so bili upokojeni pred dovršenim 55. letom starosti ali pa niso bili onega dne, ko je stopil v veljavo zakon o draginjskih dokladah (dne 1. januarja 1922), stari nad 60 let.

Aktivni častniki — popolni invalidi in državni uradniki, ki so bili kot rezervni častniki spoznani za popolne invalide, dobivajo istotako draginjske doklade po čl. 1. tega zakona kakor aktivni uslužbenci onega službenega mesta, s katerega so bili spoznani za popolne invalide.«

XII. Za členom 22. je dodati: »Če bi dobila zaradi te izenačitve ena ali druga kategorija upokojenecv manjše doklade, nego jih je imela do sedaj, prejema tudi razliko do dosedanjih doklad.«

XIII. Člen 27. se dopolnjuje z besedami: »a za upokojenke, ki uživajo vdovsko pokojnino če so stare nad 60 let.«

XIV. Odredba točke 4. člena 28. se ukinja z dostavkom, da pristojni aktivnim državnim uradnikom rodbinska doklada ne glede na višino davka, ki ga plačujejo.«

V Beogradu, dne 25. febr. 1923.

Predsednik ministrskega sveta:

Nik. P. Pašić s. r.

(Podpisi ostalih ministrov.)

deklice in dečke, ki lepo čitajo in pišejo, lepo izdelujejo pismene naloge, lepo in pravilno mislijo in govore, ko se za vedno razidejo s šolo in učiteljem in ko odhajajo v svet, da vse to pozabijo, kar so se v šoli naučili, da izgine ves štiri-letni trud (štiriletna šolska obveznost v Srbiji. Opomba prevaj.): to pa samo zato, ker ni nikakih šol za nadaljno izobrazbo kmečke mladine, ker ni ne knjig, ne listov, ne predavanj, ne čitalnic, ne knjižnic: ni ničesar!«

Ako preiskujemo, kaj se zgodi z mladino, ki konča osnovno šolo, tedaj vidimo, da majhen del, navadno iz bogatejših hiš, nadaljuje šolanje v srednjih šolah, a drugi, tudi samo majhen del, odide v mesta učiti se trgovine in rokodelstva, največji del pa ostane in živi na kmetih. Tisti del kmečke mladine, ki nadaljuje izobrazbo na srednjih šolah, ali se posveti rokodelstvu in trgovini, je za vedno izgubljen življenju na kmetih. Na kmetih ostanejo, da žive in delajo samo tisti, ki so se po malo prej navedenih besedah šolskega nadzornika tako lepo naučili čitati in pisati, da mislijo in govore in izdelujejo pismene naloge, in ki se puste brez nadaljne izobrazbe. Ti se razstavljajo s šolo in učiteljem ravno takrat, ko si mladina pri drugih naprednih narodih šole začne pridobivati potrebna znanja za poklic, v katerem bodo živeli kot odrasli.

Ta nedostatek v šolah za nadaljno izobrazbo kmečke mladine povzroča, da otrokom izpuhiti kmalu po razstanku s šolo tisto znanje, ki si ga je mladina pridobila v šoli, in celo tudi pismenost. To je potrjeno tudi s posebnim izpraševanjem kmečkih mladeničev in deklet, ki so zapustili osnovno šolo pred desetimi leti ter se je pokazalo, da so pozabili vse, kar jim je dala osnovna šola.* S tem se objasnijo dovolj tudi opombi, ki se zde mnogim zagonetni, a ti so: kaj je vzrok, da se v osnovni šoli šolani in nešolani popolnoma nič ne razlikujejo ko dorastejo, in da se ne opaža niti najmanjše razlike v življenju in delu med kmeti v vasi, ki ima že 50—60 let svojo šolo in med kmeti v drugi vasi, ki nikdar niso obiskovali šole; in da se tudi oni, ki so končali šolo, javljajo pri ljudskem popisovanju za neplemene?

Iz navedenih pojasnil je jasno, da so rezultati, ki jih nudi osnovna šola radi tega tako slabši, ker je zapuščen brez drugih nadaljevalnih šol za mladino, a posebno radi nezadostnega sistema uničeni pozneje.

Analfabetizem.

Lahko se takim trditvam oporeka kolikor hoče, ker se ravno take trditve težko priznavajo in osvajajo, radi nepovoljnosti. Mnogim ljudem je bolj po volji, da žive v samoprevari, kakor pa, da si ogledajo dogodke okoli sebe z odprtimi očmi, kjer bi videli neprijetnosti. Toda zakaj se varati in goljufati, zakaj zapirati oči pa ne videti stvari take kakršne so v resnici? Kdor se hoče prepričati, kakšni in koliki so uspehi naše osnovne šole, izvrši to najlažje in najhitreje iz statističnih podatkov, v katerih so s suhimi številkami izkazani odnosi med pismenimi in nepismenimi.

(Dalje prihodnjič.)

* Pri osemletni šolski obveznosti pri nas ni tako hudo. Opomba prevajalca.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

Iz Jugoslavije.

— **Enotna fronta v boju za kruh.** V nedeljo dopoldne se je vršilo v Ljubljani veliko zborovanje državnih uradnikov vseh kategorij, učiteljsva, železničarjev, poštinih usl., da protestirajo proti neznosnim razmeram. Shodu je predsedoval predsednik Osrednje Zveze javn. nam. Sprejete so bile sledeče resolucije:

I. Gmotni položaj vseh državnih in tem enakih javnih uslužbencev in upokojencev ter njih vdov in sirot je vsled rastoče draginje postal tako beden in obupen, da stojijo ti uslužbenci tik pred neizogibno katastrofo.

II. Ta brezupni položaj je povzročil edinole vsled pomanjkanja potrebnih pravočasnih ukrepov od strani države.

Zaradi tega zahtevajo nujno, da se takoj:

1. uzakoni službena pragmatika,
2. a) zviša vse draginjske doklade primerno sedanji draginji in krajevnim razmeram ter razširi izenačenje doklad tudi na železničarje,
- b) odpravi maksimiranje teh doklad,
- c) razveljavi vse omejitve, katere dajo dokladom značaj milostinje,
3. izplača izdaten enkratni nabaven prispevek;
4. primerno zvišajo pristojbine za vršenje službe izven urada;
5. reši stanovanjsko vprašanje za državne nameščence in železničarje s tem, da se:

- a) nakaže tudi poduradnikom in slugam stanarinsko doklado,*
- b) v krajih, kjer ni drugače mogoče dobiti stanovanja, odkáže stanovanje v naravi,
- c) onemogoči, da se uslužbencem odpove stanovanje, brez zagotovitve novega stanovanja,
- d) kadar je zaradi premestitve potrebna ločitev uslužbenca od družine, družini zagotovi stanovanje in izplačuje primerno odškodnino za dvojno gospodinjstvo;
6. Razširi veljavnost določb člena 282 proračunskega zakona na vse državne in javne nameščence v celi državi.

— **Novo presenečenje.** Po zadnjih odredbah o draginjskih dokladah ne dobe stanarinskih doklad (zaradi čl. 6.) poleg vseh drugih nič. uslužbencev tudi učiteljice ženskih roč. del in otroške vrtnarice. Z vsakim zakonom napravi vlada kako novo nesocialno dejanje in proizvodi krivico, ki nam dovaja naše potrpljenje do vrhunca in ki udarja kot zelo močne disonance na naš domorodni čut. In spričo takih razmer naj človek vzgaja mladino, ko gleda nezakonite persekucije, ki jih ni bilo še nikdar toliko kot v zadnjih tednih, ko bijejo po nas nesocialni zakoni, naj človek ohranjuje svoj idealizem, da ob njem še naprej žive na vodilnih mestih nasilneži, ki rušijo v najširših masah temelje in vero v državo. Samo eno vprašanje vladne mogote: Ali učiteljicam žen. roč. del in otroškimi vrtnaricam ni potreba stanovanja? Ali mar njim niso zvišali gospodarji stanovanja po novih stanovanjskih odredbah? Čemu ste jih prezrli?! — Ostudne razmere!

— **Računskemu oddelku za osnovno šolstvo pri pokrajinski upravi v Ljubljani.** Ponovno smo že prejeli pritožbe, da učiteljstvo ne prejema redno svojih mesečnih prejemkov. Kje je vzrok, hočemo doznati! Za danes priobčujemo pismo, ki smo ga pravkar prejeli v tej zadevi. Pismo se glasi: »Danes ko Vam pišem to poročilo je že 5. t. m., a nismo še prejeli na tukajšnji šoli mesečnih prejemkov za marc. Učiteljstvo ogorčeno povprašuje po svojih trdo zasluženih kronah — a zaman. Vsemu svetu je že znana naša beda — s temi bornimi prejemki izhajamo jedva prvo polovico meseca. In sedaj še to zavlačevanje! Kje tiči vendar vzrok? Vsi aktivni uslužbenci prejema svoje službene prejemke prvega le podeželsko učiteljstvo zapostavljajo na ta način, da mora čakati na plačo do šestega, včasih celo do 8. v mesecu. Nobeno čudo ni, da pojema delaljubnost zlasti med mlajšimi tovariši in tovarišicami, ki izgubljajo vsled svoje revščine ugled med ljudstvom. Ali ne bi naš stanovski list med ljudstvom tej krivici? Priporočamo se nujno našim zastopnikom, da posredujejo pri merodajnih oblasteh, da se temu zlu čimprej odmore!

— **Moderno kurivo.** Dopis po resničnem doživljanju: Bil je neprijazen in hladen dan, ko sem koncem februaria moral k tovarišu Š. P. Vstopivši v njegovo sobo, me je prijetno iznenadila toplota, ki se je razlivala po nji. Tovariš je čepel pri

* Poleg vseh nižjih uslužbencev ne dobe nobene stanarinske doklade tudi učiteljice žen. roč. del in otroške vrtnarice.

svoji knjižnici in imel na tleh pred seboj kup knjig. »Hej kolega, nekoliko preveč dušne »špiže« si si nabral za post!« ga nagovorim. Okrenil je osivelo glavo, se vzdignil, mi podal roko in odvrnil: »Dobro došel! Nisem izbiral dušne hrane! kajti ta mi nikakor ne tekne če ni tudi telesna dovolj izdatna in pijača vsaj deloma »duhovita«. Veš, drvarnica se mi je napolnila z zrakom, a moj dvorni dobavljatelj drv ga kljub dvakratni prošnji še ni preginal iz nje ker najbrže slut, da bi pred prvim marcem niti najbesnejši »medicinan« ne mogel spraviti iz mene pare. Zato sem bil primoran za kuhinjo razbiti velik zaboj, sobo pa kurim s knjiga, mi. Gotovo še nisi poskusil, kako izborno ogrevajo tudi telo.« Prijateljeve besede in pogled na temne pohorske gozde, ki so se prezirljivo rezali skozi okna, so mi izsilili iz prs vzdihljaj: »To so pač žalostne razmere!« »Hm.« odgovori tovariš, katerega so bridkosti življenja in stanu napravile ravnodušnega, »moje še niso preveč žalostne, toda gorje onim, ki nimajo ne zabojev in ne knjig! Še bolj žalostno pa je, da bode 18. marca znaten broj tovarišev volil naše zaklete nasprotnike, ki se nam bodo potem rogali in morda nas celo še zbadali z znanim nemškim izrekom: **Nur die allerdimmsten Kälber wählen sich ihre Metzger selber!**« — Kar sem videl in slišal, me je tako hudo potrla, da sem se hitro poslovil in zbežal v meglen večer.

— **ob Hujskarija avstrijske vrste.** »Slovenec« prinaša v petek sledečo notico: »Centralistični blagoslov našim občanom. Predzadnji »Učiteljski Tovariš« opozarja učiteljstvo, da so občine dolžne po finančnem zakonu plačati stanarino po 30 dinarjev in več mesečno vsem učiteljem ljudskih šol v onih krajih, kjer država ne plača stanarine po zakonu o draginjskih dokladah. Samostojnejši župani, pridite se les učiti! Vaši pristaši so glasovali za ta čl. 299., vaš minister je podpisal zakon, vi ste imeli vlado in tako bodo po vaši milosti plačevali občine, seveda naše prečanske občine, slovenske občine, ono, kar bi morala plačati država! Morda do volitve Jelenčevi hlapci ne bodo zahtevali plačila, gotovo ga pa bodo zahtevali po volitvah! To so iztuhtali demokrati, radikali in samostojnejši! Le volite jih, občani da vam bodo vzeli še avtonomijo občin, kakor so vam vzeli avtonomijo Slovenije.« — Zdi se nam, da je vsaka beseda ob tej lumpariji odveč. Naše stališče je bilo in ostane vedno, da zahtevamo stanarino od države. Hujskače naj pa učiteljstvo ohrani dobro v spominu, posebno naj si jih pa ogledajo oni zaslepljenci, ki še vedno rinejo za njimi.

— **Volilna abstinenca.** (Dopis.) Iz vrst državnega uradništva se propagira za 18. marec volilna abstinenca. Dvomim, če je to geslo najmodrejše. S tem se odrečemo svoji državljanski pravici in dolžnosti. Največje politične zrelosti s tem ne pokazemo. Izboljšanju svojega materialnega stanja ne pripomoremo s tem nič. Indiferentne napravimo s tem še one poslance, ki so se dosedaj z vneto zanimanjem za naše gmetno in pravno vprašanje. Z abstinenco zelo ustrezno našim kulturno nam nasprotnim strankam. Pripomoremo jim do zmage. Posebno za učiteljstvo to ni vseeno ker ima opravka s kulturno-prosvetnim delom. Te stranke so še večje nasprotnice izboljšanja našega materialnega položaja, kakor druge. Zato je boljša opredelitev katerikoli kulturno naši stranki, kakor abstinenca.

— **Smrt dr. Ivana Tavčarja.** Pod tem naslovom prinaša »Pokret«, glasilo UJU — Pov. Split v 1. in 2. šte. tekletnika daljši članek, v katerem povdarja posebno literarno delavnost dr. Ivana Tavčarja.

— **Izšel je 1. zvezek Stanovsko-strokovne knjižnice Poverjenišva UJU v Ljubljani.** V predgovoru čitamo: »Stanovsko - strokovna knjižnica Poverjenišva UJU v Ljubljani« naj bo torišče naši duhovni orientaciji in organizaciji, naših utemeljenih in ugotovljenih razmer in načelnih stališč, naj jih izkristalizuje in naj da enotnejšo smer in trdnejši kulturni temelj vsemu našemu delu. — Naj nam postane naš stanovski katekizem, ki bo dobil v njem potrebne orientacije vsak član in vsak novinec našega stanu.« — Te dni prične uprava razpošiljati knjige na okrajna učiteljska društva, da jih ista oddajo vsem organiziranim članom. Opozarjamo na tožadveno notico med novimi knjigami in književnostjo.

— **Ponovno prošimo predsednike** oziroma tajnike okrajnih učiteljskih društev, da nam nemudoma javijo in pošljejo spis vseh z učitelji poročenih učiteljic, učiteljic žen. roč. del, otroških vrtnaric in upokojencev pri svojem društvu. Zaradi

netočnostj nastaja velika materialna škoda, ker se vsem poročenim učiteljicam ne more ustavit listov, enako se ne more urediti zadeva listov pri ostalih naštetih kategorijah. Za slučaj nadaljnjega molka so duštvu odgovorna za poravnavo vseh doposlanih listov in odklanja uprava vsako odgovornost.

— **Naša slovenščina** bi morala biti dandanes neki »nolli me tangere«. Zato sem z velikim zanimanjem čital spis g. Ernesta Tirana v zadnji št. »Uč. Tov.« Posebno mi ugaja, kar piše v zadnjem odstavku, o našem jeziku! Da, tako je! Menj se zdi gnusna tista mešanica, ki smo jo začeli pisati v zadnjih časih. Prof. Levic je že na goriški gimnaziji učil, da je velika zasluga »Novic« med drugim to, da so obvarovale naš jezik l. 1850—1853, ko so začeli razni pisatelji pisati neko zmes hrvatskega in slovenskega jezika, katera se nikjer ni govorila. Zdi se mi, da se ta »srečna doba« ponavlja v današnjih časih. Učimo se pridno srbo-hrvaščine, a slovenščino govorimo in pišimo čisto, kakor živi med narodom in kakor jo pišejo odlični pisatelji, n. pr. Stritar! — Janko Leban.

— **Prošnja.** Gg. tovariše prosim, da naravnost meni ali pa gosp. skladatelju prof. Stanku Premrlu v Ljubljani naznanijo sledeče: Kdo ve za kake podatke o naših starejših glasbenikih, ki niso še nikjer obvedani, n. pr. o † Smoletu, Kunšiču, Dragotinu, Juvančiču, L. Dolnarju, oziroma o raznih učiteljih glasbenikih. Kdo ve kaj o L. F. Schwertu ali Jos. Mikšu? — Kandija pri Novem mestu, 11. marca 1923. Janko Leban, gost »Usmiljenih bratov«.

— **Organizacija in dobrodelnost učiteljstva v Radvanju pri Mariboru.** Vse razredne učne osebe so bile v koledarskem letu 1922. učlanjene v svojem okrajnem učiteljskem društvu razum ene, ki je došla sem šele v jeseni. Za leto 1923. je tudi ta pristopila k društvu. Od svojih službenih prejemkov so vse učne osebe razum ene tu neimenovane prispevale mesečno v dobrodelne in kulturne stanovske in nar. namene po svojih močeh kakor sledi: Delakova Pavla 331 Din, Frasovala Heričkova 357 Din, Jordan Ivan (nastopil v jeseni 35 Din, Komavlijeva Irma 336 Din, Knaflič Radoslav 668 Din, Križman Josip 336 Din, Roberjeva Ana (nastopila o Vel. noči) 36 Din, skupaj 2099 Din. V 1., 2., 4., 5. in 6. znesku je zapopadeno 7% investicijsko posojilo. Razum tega je nabralo učiteljstvo med prebivalstvom za Jugoslovansko Matico 418 Din, a za javno knjižnico 253 Din. Na vsako šolo podobno organizacijo, kako vznešen polet idealne ljubezni do napredka jugoslovanskega naroda bi vel po vsej naši ujedinjeni državi!

† **Tovarišici Faniki Schaubach-Novakovi v spomin.** (Umrla 30. januarja 1923.) Kolikokrat si se, ljuba Fanika, poslavljala od nas, hiteč v svoje ljubljene Ruše k dragim svojcem, vsakokrat smo Ti veselo klicali: »Na svidenje!« Vesela si se vračala v našo sredino, tem veselejša in srečnejša pa po onem dnevu, ko Te je zakonska vez zvezala z ljubljanim soprogom. — Doživeli smo pa dan, ko smo Ti klicali tudi: »Na svidenje, ali na svidenje — nad zvezdami!« — Na cesti pri Sv. Jožefu, enemu izmed Tvojih najljubših izprehodov, smo se poslovili od Tebe s solzami v očeh, s tugo v srcih. Mrtvski voz s Tvojimi zemeljskimi ostanki se je pomikal proti Tvojemu ljubljemu domu. — S cvetjem in zelenjem je bila poslana Tvoja zadnja pot, in tedaj so se mi nehote usilile misli: »Čemu toliko cvetja na zadnjo pot, raje več cvetja v življenje — vzgojiteljem trpinom!« — Razumevanja naših teženj, moralne pomoči pri našem težkem delu, priznanja, da nas štejete k sovzgojiteljem svojih strok! takega cvetja nam dajte na težko pot našega življenja! Fanika, Ti pa nisi bila samo učiteljica-trpinka, bila si tudi učiteljica-mučenica. — Dne 14. avgusta l. 1914. so Te v družbi z drugimi značajnimi Rušani odpeljali v zapore v Gradec. Nisi nam pozneje mnogo govorila o teh eroznih časih, a vse si mi povedala z besedami, ki si jih vzkliknila ob prevratu: »Sedaj vem, zakaj sem trpela!« Te Tvoje besede bi bile napolnile knjige, saj so vsebovale vse trpljenje, obup nad sedanostjo, upanje na ureditvenje najskrenejših želj, povedala si v kratkih besedah vse, kar je trpel čutil, unal vsak navdušen Slovenec. — Sreča Ti je tedaj sijala iz oči, sreča, da si doživela ujedinjeno Jugoslavijo, za katero si trpela. — Na višku sreče si pa bila, ko si se združila z ljubljanim soprogom. A le tri kratke mesece si uživala srečo: smrt, ki ne izbira med srečnimi in nesrečnimi, je izbrala baš Tebe. Zakaj baš sedaj, se vprašujemo, a ne dobimo odgovora. Kako malo je, kar nam je ostalo — samo

spomin na Tebe. A ta ostane ohranjen v srcih vseh nas, ki smo poznali Tvoje blago srce, dokler ne pridemo za Teboj. Spavaj mirno, ljuba Fanika!

— **Opozarjamo na občne zборе naših gospodarskih društev** in zadrug, ki so objavljeni v današnji številki pod »Gospodarske organizacije«.

Učiteljski pravnik.

— **Š Opravilna doklada šolskih voditeljev.** Obvestilo vsem p. n. voditeljicam in voditeljem osnovnih šol in poverjeništvu UJU v Ljubljani. Zbor širjega sosveta UJU v Ljubljani je bil sklenil naj »obrambeni odsek« ukrene vse potrebno, da se črtane opravilne doklade od države iztožijo. — Podpisani sem se bil kot član obrambnega odseka trikrat obrnil s pisмено vlogo na knjigovodstvo pokrajinske uprave v Ljubljani, naj mi naznanijo oblast (in njen odlok), ki mu je ukazala naše dekretovane opravilne doklade ustavit, toda niso mi do danes na nobeno vlogo odgovorili. — Vsled tega molka, koje-ga sem pravzaprav smatral za nikavni odgovor, sem se podal k odvetniku dr. Vekoslavu Kukovcu, ministru na razpoloženju v Maribor, ki se je v svoji znani ljubeznivosti nemudoma obrnil v Beograd po informacije, odkoder je sprejel od tamkajšnjega poročevalca v naučnem ministertvu sledečo dobesedno poročilo: »Opravilne doklade za šolske vodje so bile v predlogu budžeta, pa jih je finančni odbor črtal kakor še marsikaj drugega. Ko je pokrajinska uprava, oddelek za prosveto in vero v Ljubljani dobila budžet, je takoj vložila prošnjo za izpuščene kredite in za povečanje prejemnih. Finančni minister je tozadevni dopis naučnega ministra zavrnil z ostro opombo, da bi se bili morali pri finančnem odboru in v skupščini brigati za zadostne kredite.« Poročal sem o tem v Ljubljano, na kar je pokrajinska uprava napravila novo tozadevno vlogo z dne 13. svečana 1923, broj 539. Vloge še ni tu, toda obveščen sem že o njej. Upam, da bo sedaj ugodno rešena. Zato naj še počakajo s tožbo, ki jim ne more dati denarja. Je tudi dvomljivo, če bi prodrli s tožbo, ker je pokrajinska uprava očividno pravilno ravnala, ako je ustavila zneske, ki niso v budžetu.* Vlada je storila svojo dolžnost, stavila postojanko v budžet, toda skupščina jo je črtala. Skupščina pa ni mogoče tožiti! Iz tega poročila je razvidno, da treba počakati, kako se bo prej omenjena nova vloga pokrajinske uprave v Beogradu rešila. Ker se člani obrambnega odseka radi pomanjkanja časa in velike draginje ne moremo podajati v Ljubljano, vračam s tem dopisom vsjo zadevo potom »Učit. Tovariša« poverjeništvu UJU v Ljubljano, ki naj pri pokrajinski upravi poišče ali se je tozadevna vloga z dne 13. februaria 1923, broj 539 res odpravila v Beograd ter jo naj tam briganjajo, ako bi jo v Beogradu zavlačevali. Ta potreba dokazuje, da bi moral eden član »obrambnega odseka« bivati v Ljubljani. V finančnih zadevah reš ne moremo tožiti skupščine, pač na državo. Minister g. dr. Kukovec mi je v svojem pisemu obljubil, da bo tudi njegova briga, da se ta pogreška popravi. Po njegovem mnenju je to pogreško zakrivil bivši ministrski poročevalec Šečerov, ki je v svoji pretirani in nebrzdani štedljivosti v zmoti posegel tudi po opravilnih dokladah voditeljev, ne da bi bil dejal zadevo na razpravo, češ tudi v Srbiji nimajo voditelji opravilne doklade (imajo pa stanarino in kurivo). — Podpisani se obenem tem potom g. dr. Vekoslavu Kukovcu, odvetniku in ministru na razpoloženju v imenu vseh prizadetih tovarišic in tovarišev najskrenejše in javno zahvajujem za njegovo ljubeznivo in brezplačno posredovanje ter dano besedo za nadaljno pomoč, kar bo učiteljstvo sigurno zna'o ceniti. — Radvanje pri Mariboru, dne 5. marca 1923. — Radoslav Knaflič.

* Opravilne doklade so pa v dekretu in po pri nas še sedaj veljavenih starih zakonih zakonito zajamčene. — Ured.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **DO Obmejni šolski oder v Kapli** (okr. Marenberg). Kljub temu, da oblast še vedno omalovažuje to kočljivo obmejno postojanko narodno-prosvetno delo vendar napreduje. V nedeljo, 18. februaria je mladina pod vodstvom večše tov. učiteljice-voditeljice ge. Sadnekov nudi-la dve lepi igrici »Sneguljčica« in »Bratovska ljubezen«. Krasen nastop in ubra-

